

HƯỚNG DẪN CÀI ĐẶT MẠNG TÍCH CHẬP SỬ DỤNG FRAMEWORK TENSORFLOW

Nguyễn Vinh Tiệp và các cộng sự VietAI

Ngày 14 tháng 9 năm 2018

Tóm tắt nội dung

Bài tutorial này hướng dẫn cách sử dụng framework Tensorflow để cài đặt một Mạng tích chập (Convolutional Neural Network - CNN). Các bước chính để tiến hành bao gồm: cài đặt lớp *LeNet* với kiến trúc mạng cho trước, cài đặt lớp *Dataset* để quản lý tập dữ liệu. Để hiểu rõ hơn bản chất và vai trò của các siêu tham số trong mạng CNN, chúng tôi đề xuất một số giả thuyết và thiết kế thí nghiệm nhằm trả lời các giả thuyết này.

Cuối cùng, chúng tôi giới thiệu cho các bạn một máy ảo miễn phí có GPU K80 được sử dụng liên tục trong 12 tiếng. Các bạn có thể sử dụng máy ảo này để làm thí nghiệm nhanh hơn rất nhiều lần so với việc chỉ sử dụng CPU.

1 Cấu trúc thư mục bài Tutorial

Bài tutorial sẽ bao gồm các file sau:

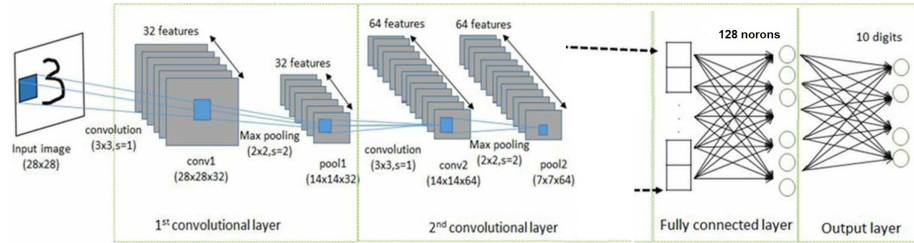
- `cnn_tutorial.pdf`: Đây chính là file hướng dẫn mà các bạn đang xem.
- `dataset.py`: chứa lớp đối tượng phục vụ cho việc load dữ liệu từ internet và lấy dữ liệu theo từng batch (khối) để đưa vào mạng trong quá trình huấn luyện cũng như là đánh giá độ chính xác.
- `train.py`: đây là file mã nguồn chính, chứa lớp đối tượng chính là LeNet với các phương thức khởi tạo mạng, tạo lớp convolution, lớp kết nối đầy đủ và các hàm train/evaluate. Ngoài ra, để cho gọn, chúng tôi để hàm main trong file này để khởi tạo mạng LeNet và sử dụng luôn.
- `Ex10_CNN_with_Colab.ipynb`: nếu như hai file `dataset.py` và `train.py` phục vụ cho việc làm thí nghiệm trên máy tính cá nhân với CPU thì file này dùng để thí nghiệm trên máy ảo Google Colab với GPU tương đương K80. Như vậy bạn có thể tha hồ làm thí nghiệm.
- `Ex10-Report-template.xls`: đây là file dùng để điền kết quả thí nghiệm. Nếu cần thì các bạn có thể viết nhận xét ở bên dưới.

2 Giới thiệu kiến trúc mạng LeNet

LeNet là một trong những Mạng tích chập đầu tiên được đề xuất để giải quyết bài toán nhận dạng chữ số viết tay (Handwritten Digit Recognition) [1]. Phiên bản gốc có kiến trúc tương đối đơn giản. Kế thừa các kết quả nghiên cứu mới nhất, mạng LeNet vẫn cố định về mặt độ sâu (số lớp ẩn) nhưng có một số thay đổi như:

- Hàm kích hoạt (Activation Function): sử dụng hàm *ReLU* (Rectified Linear Unit) thay vì sử dụng các hàm phi tuyến quen thuộc như *sigmoid*, *tanh*.
- Pooling: Sử dụng phương pháp *max pooling* thay vì *average pooling*.
- Dropout: Trong quá trình huấn luyện, loại bỏ bớt một số nơron một cách ngẫu nhiên để giảm bớt hiệu ứng overfitting.

3 Cài đặt lớp LeNet

Hình 1: Kiến trúc mạng LeNet mở rộng.

Kiến trúc của mạng LeNet mở rộng được mô tả như trên Hình 1. Để tiến hành cài đặt sử dụng tensorflow, ta tạo class LeNet với các phương thức chính như: hàm khởi tạo *init*, hàm tạo các lớp tích chập *conv_layers*, hàm tạo các lớp kết nối đầy đủ *fc_layers* và hàm huấn luyện *train*.

Đối với hàm khởi tạo, ta tiến hành khởi tạo các biến placeholder để xác định bộ khung kích thước dữ liệu đầu vào và đầu ra của mạng CNN. Đầu vào của hệ thống được lưu trong thuộc tính *self.X* có kích thước là $[None, 28, 28, 1]$. Trong đó *None* thể hiện số lượng dữ liệu đưa vào mạng là không biết trước. Ảnh đầu vào có kích thước 28 x 28 với 1 kênh màu thể hiện mức xám. Đồng thời, chúng ta khởi tạo tham số khác như *self.keep_prob* cho phương pháp Dropout, *self.log* để chuyển đổi chế độ ghi hay không ghi log, *self.sess* để lưu giữ đối tượng *tf.Session*. Sau đó ta tiến hành khởi tạo kiến trúc mạng và định nghĩa xác suất phân lớp chữ số dựa trên hàm *Softmax*.

```
1 def __init__(self, weights=None, sess=None, log=True):
2     self.X = tf.placeholder(tf.float32, [None, 28, 28, 1], name='X')
```

```

3     self.keep_prob = tf.placeholder(tf.float32, name='keep_prob')
4     self.log = log
5     self.sess = sess
6
7     self.conv_layers()
8     self.fc_layers()
9
10    self.probs = tf.nn.softmax(self.logits, name='softmax')

```

Đối với các hàm tạo lớp tích chập và tạo các lớp kết nối đầy đủ, ta dựa trên các mô tả sau:

Lớp input: chứa dữ liệu ảnh đầu vào với kích thước được chuẩn hóa 28×28 .

Ảnh này chỉ có một kênh màu (ảnh mức xám - grayscale) nên kích thước ảnh khi khai báo trên tensorflow là $[28 \times 28 \times 1]$. Thực tế khi huấn luyện hoặc test trên nhiều ảnh khi đó dữ liệu truyền vào sẽ là một tensor 4D có kích thước: $[batch\_size \times 28 \times 28 \times 1]$. Trong đó, *batch_size* là số lượng ảnh đưa vào mạng CNN để huấn luyện hoặc test.

```

1     # Input:
2     images = self.X

```

Lớp tích chập thứ 1: bao gồm các phép biến đổi được thực hiện tuần tự như sau: tích chập, cổng phi tuyến ReLU và max pooling. Trong đó biến đổi tích chập được thực hiện trên 32 bộ lọc (filter) kích thước 3×3 trên các ảnh 1 chiều. Do đó tham số cho phần này sẽ là một biến *kernel* kiểu tensor 4D kích thước $[3 \times 3 \times 1 \times 32]$. Đối với bước thực hiện max pooling, ta tiến hành trên cửa sổ kích thước 2×2 đồng thời làm giảm kích thước của bản đồ đặc trưng (feature map) còn một nửa nên tham số *strides* = 2. Kết thúc bước này ta sẽ được một tensor kích thước $[14 \times 14 \times 32]$, đồng thời cũng là đầu vào của Lớp tích chập thứ 2.

```

1     # Layer 1: Conv
2     with tf.name_scope('conv1') as scope:
3         kernel = tf.Variable(tf.random_normal([3, 3, 1, 32], dtype=tf.
4             float32, stddev=1e-1, name='weights'))
5         conv = tf.nn.conv2d(images, kernel, [1, 1, 1, 1], padding='SAME')
6         biases = tf.Variable(tf.constant(0.0, shape=[32], dtype=tf.
7             float32), trainable=True, name='biases')
8         out = tf.nn.bias_add(conv, biases)
9         self.conv1 = tf.nn.relu(out, name=scope)
10        self.parameters += [kernel, biases]
11
12    # Layer 1: Pooling
13    self.pool1 = tf.nn.max_pool(self.conv1,
14        ksize=[1, 2, 2, 1],
15        strides=[1, 2, 2, 1],
16        padding='SAME',
17        name='pool1')

```

Lớp tích chập thứ 2: tương tự như lớp tích chập thứ 1, cũng bao gồm các phép biến đổi được thực hiện tuần tự: tích chập, cổng phi tuyến và max pooling. Riêng đối với phép tích chập được thực hiện trên 64 bộ filter 3×3 trên tập hợp 32 feature map. Do đó tham số cho phần này là một biến kiểu tensor

4D kích thước $[3 \times 3 \times 32 \times 64]$. Đầu ra của bước này là một tensor kích thước $[7 \times 7 \times 64]$ do được thực hiện giảm một nửa kích thước đặc trưng.

```

1 # Layer 2: Conv
2 with tf.name_scope('conv2') as scope:
3     kernel = tf.Variable(tf.random_normal([3, 3, 32, 64], dtype=tf.
4         float32, stddev=1e-1, name='weights'))
5     conv = tf.nn.conv2d(self.pool1, kernel, [1, 1, 1, 1], padding='
6     SAME')
7     biases = tf.Variable(tf.constant(0.0, shape=[64], dtype=tf.
8         float32), trainable=True, name='biases')
9     out = tf.nn.bias_add(conv, biases)
10    self.conv2 = tf.nn.relu(out, name=scope)
11    self.parameters += [kernel, biases]
12
13 # Layer 2: Pooling
14 self.pool2 = tf.nn.max_pool(self.conv2,
15     ksize=[1, 2, 2, 1],
16     strides=[1, 2, 2, 1],
17     padding='SAME',
18     name='pool2')

```

Lớp kết nối đầy đủ thứ 1: từ kết quả tính toán ở bước cuối cùng của lớp tích chập thứ 2, feature map được trải ra thành một vector kích thước $[1 \times shape]$, trong đó $shape$ là tổng số phần tử của tensor đầu ra của bước tích chập thứ 2. Cụ thể trong trường hợp này $shape = 7 * 7 * 64 = 3136$. Với dữ liệu đầu vào này, ta thực hiện tuần tự các biến đổi như sau: nhân ma trận trọng số $fc1w$, cộng vector $fc1b$ và cổng phi tuyến ReLU. Số lượng neuron đầu ra của bước này bao gồm 128 neuron, do đó các tham số trọng số $fc1w$ và bias $fc1b$ có kích thước lần lượt là $[3136 \times 128]$ và $[1 \times 128]$. Để giảm khả năng overfitting, ta sử dụng phương pháp Dropout với tham số $self.keep_prob$.

Lớp kết nối đầy đủ thứ 2: tương tự như lớp thứ 1 nhưng kết quả đầu ra bao gồm 10 neuron tương ứng với 10 chữ số từ 0 đến 9. Hai lớp này được cài đặt như sau:

```

1 # fc1
2 with tf.name_scope('fc1') as scope:
3     shape = int(np.prod(self.pool2.get_shape()[1:]))
4     fc1w = tf.Variable(tf.random_normal([shape, 128], dtype=tf.
5         float32, stddev=1e-1, name='weights'))
6     fc1b = tf.Variable(tf.constant(1.0, shape=[128], dtype=tf.
7         float32), trainable=True, name='biases')
8     pool2_flat = tf.reshape(self.pool2, [-1, shape])
9     fc1l = tf.nn.bias_add(tf.matmul(pool2_flat, fc1w), fc1b)
10    self.fc1 = tf.nn.relu(fc1l)
11    self.dropout1 = tf.nn.dropout(self.fc1, keep_prob=self.
12    keep_prob, name='dropout1')
13    self.parameters += [fc1w, fc1b]
14
15 # fc2
16 with tf.name_scope('fc2') as scope:
17     fc2w = tf.Variable(tf.random_normal([128, 10], dtype=tf.float32,
18         stddev=1e-1, name='weights'))
19     fc2b = tf.Variable(tf.constant(1.0, shape=[10], dtype=tf.
20         float32), trainable=True, name='biases')

```

```

16         fc2l = tf.nn.bias_add(tf.matmul(self.dropout1, fc2w), fc2b)
17         self.logits = tf.nn.relu(fc2l)
18         self.parameters += [fc2w, fc2b]

```

4 Cài đặt lớp Dataset

Để quản lý và thao tác trên tập dữ liệu huấn luyện, ta tạo class *DataSet* với các phương thức chính như: hàm khởi tạo *init*, hàm lấy khối dữ liệu huấn luyện *next_batch* và khối dữ liệu test *next_batch_test*. Đối với hàm khởi tạo, ta tiến hành tải về và load dữ liệu vào bộ nhớ:

```

1 def __init__(self):
2     mnist = tf.contrib.learn.datasets.load_dataset("mnist")
3     self.train_data = mnist.train.images # Returns np.array
4     self.train_labels = np.asarray(mnist.train.labels, dtype=np.
5                                     int32)
6     self.eval_data = mnist.test.images # Returns np.array
7     self.eval_labels = np.asarray(mnist.test.labels, dtype=np.int32)
8
9     self.curr_training_step = 0
10    self.curr_test_step = 0

```

Kết thúc bước này, đối tượng sẽ quản lý các tập dữ liệu huấn luyện (*self.train_data*, *self.train_labels*) và tập dữ liệu để đánh giá độ chính xác thật sự của hệ thống (*self.eval_data*, *self.eval_labels*). Do kích thước dữ liệu huấn luyện và đánh giá rất lớn nên để sử dụng một cách hiệu quả, ta trang bị các hàm lấy dữ liệu theo từng khối như sau:

```

1 def next_batch(self, batch_size):
2     X_train_bs = self.train_data[self.curr_training_step *
3                                   batch_size:self.curr_training_step * batch_size + batch_size,:]
4     Y_train_bs = self.train_labels[self.curr_training_step *
5                                     batch_size:self.curr_training_step * batch_size + batch_size]
6
7     self.curr_training_step = self.curr_training_step + 1
8     self.curr_training_step = self.curr_training_step if (
9         self.curr_training_step * batch_size < self.get_train_set_size()) else 0
10
11    return (X_train_bs, self.to_one_hot(Y_train_bs))
12
13 def next_batch_test(self, batch_size):
14     X_test_bs = self.eval_data[self.curr_test_step * batch_size:
15                                self.curr_test_step * batch_size + batch_size,:]
16     Y_test_bs = self.eval_labels[self.curr_test_step * batch_size:
17                                  self.curr_test_step * batch_size + batch_size]
18
19     self.curr_test_step = self.curr_test_step + 1
20     self.curr_test_step = self.curr_test_step if (self.
21         curr_test_step * batch_size < self.get_test_set_size()) else 0
22
23    return (X_test_bs, self.to_one_hot(Y_test_bs))

```

5 Cài đặt hàm train của lớp đối tượng LeNet

Sau khi đã cài đặt xong lớp *DataSet*, chúng ta tiến hành cài đặt hàm *train* cho lớp đối tượng *LeNet*. Các bước chính để thực hiện việc huấn luyện trên mạng LeNet bao gồm:

- Khởi tạo đối tượng của lớp *DataSet* để thực hiện việc tải và load dataset MNIST vào bộ nhớ.

```
1 # Load dataset for training and testing
2 self.dataset = DataSet()
```

- Định nghĩa kiểu dữ liệu đầu ra *self.Y*, hàm độ lỗi, phương pháp huấn luyện

```
1 # Define size of output
2 self.Y = tf.placeholder(tf.float32, [None, 10], name='Y')
3 # Define cost function
4 self.cost = tf.reduce_mean(tf.nn.
    softmax_cross_entropy_with_logits(logits=self.logits,
    labels=self.Y))
5 # Define optimization method
6 self.optimizer = tf.train.AdamOptimizer(learning_rate=
    learning_rate).minimize(self.cost)
```

- Khởi tạo các biến toàn cục và cục bộ

```
1 self.sess.run(tf.global_variables_initializer())
2 self.sess.run(tf.local_variables_initializer())
```

- Huấn luyện với nhiều lượt dữ liệu (epoch) khác nhau

```
1 print('Training...')
2 weights = []
3 # For each epoch, feed training data and perform updating
  parameters
4 for epoch in range(training_epochs):
5     avg_cost = 0
6     # Number of batches = size of training set / batch_size
7     total_batch = int(self.dataset.get_train_set_size() /
        batch_size)
8
9     # For each batch
10    for i in range(total_batch + 1):
11        # Get next batch to feed to the network
12        batch_xs, batch_ys = self.dataset.next_batch(batch_size)
13        feed_dict = {
14            self.X: batch_xs.reshape([batch_xs.shape[0], 28, 28, 1]),
15            self.Y: batch_ys,
16            self.keep_prob: keep_prob
17        }
18
19        weights, summary, c, _ = self.sess.run([self.parameters, self.
        merged, self.cost, self.optimizer],
20        feed_dict=feed_dict)
21        print('weights: ', weights)
22        print('summary: ', summary),
```

```

23 print('cost: ', c)
24 avg_cost += c / total_batch
25
26 if self.log:
27 self.train_writer.add_summary(summary, epoch + 1)
28
29 print('Epoch:', '%02d' % (epoch + 1), 'cost =', '{:.9f}'.
      format(avg_cost))

```

- Lưu mạng LeNet đã huấn luyện được. Các bạn lưu ý rằng, thư mục dùng để lưu mô hình sau khi đã huấn luyện được gán ở biến 'model_dir'. Sau này, khi chuyển sang Google Colab, thư mục này sẽ có tiếp đầu ngữ 'drive' và đường dẫn tuyệt đối đến nơi muốn lưu file mô hình.

```

1 saver = tf.train.Saver()
2 save_path = saver.save(self.sess, model_dir + "/mnist_lenet.
      ckpt")
3 print("Trained model is saved in file: %s" % save_path)

```

6 Cài đặt hàm Main

Để sử dụng các lớp đối tượng trên ta cài đặt hàm main như sau:

```

1 def main(unused_argv):
2     sess = tf.Session()
3     lenet = LeNet(sess=sess, weights=None)
4
5     lenet.train(learning_rate=0.001, training_epochs=40, batch_size
      =1000, keep_prob=0.7)
6     lenet.evaluate(batch_size=1000, keep_prob=0.7)

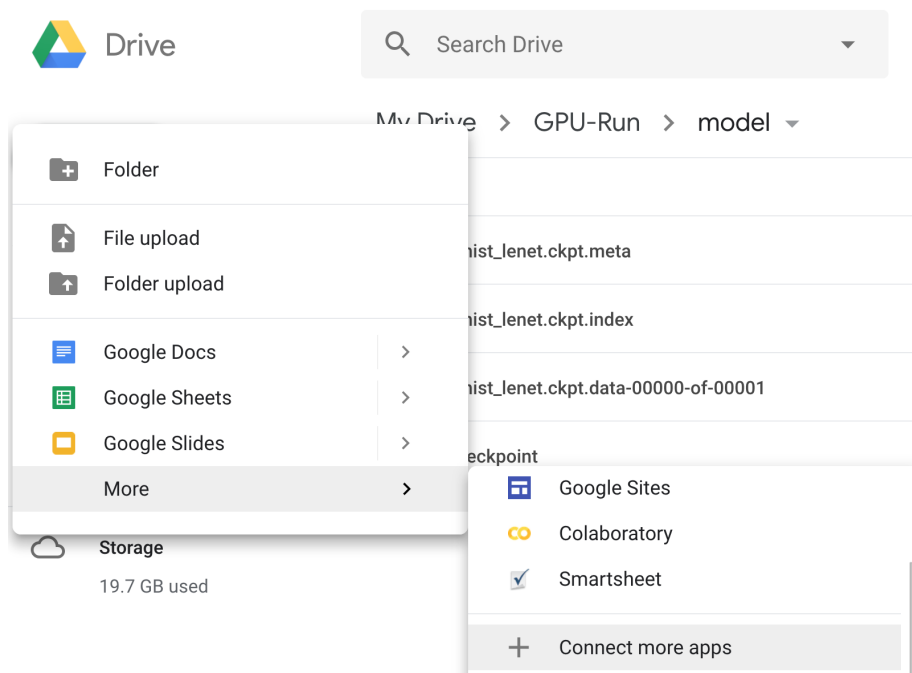
```

Để quan sát quá trình huấn luyện, ta theo dõi hàm độ lỗi bằng cách tạo một màn hình tham số dòng lệnh khác. Sau đó vào thư mục hiện hành và khởi động một web service bằng tensorboard: `tensorboard --logdir=train_dir`. Sau đó mở trình duyệt web vào trang web có cổng 6006 được hiện ra khi gọi câu lệnh trên. Ví dụ như: `http://localhost:6006`.

7 Bắt đầu sử dụng máy ảo Google Colab

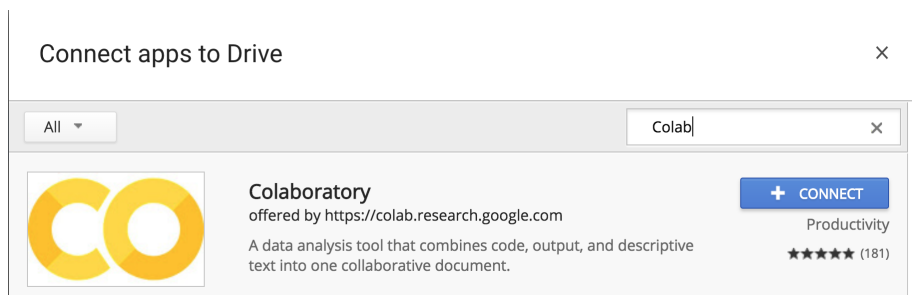
Trong các phần trên, bạn đã được giới thiệu kiến trúc mạng LeNet và một số bước để cài đặt kiến trúc mạng này với framework Tensorflow. Tuy nhiên, khi chạy thí nghiệm trên CPU, để chạy hết 40 epoch ta có thể tốn đến hàng nửa tiếng đồng hồ. Để tăng tốc độ huấn luyện và có nhiều thời gian hơn để làm thí nghiệm, chúng tôi giới thiệu các bạn công cụ Máy ảo Google Colab. Chỉ cần các bạn có tài khoản Gmail hoặc tài khoản email có nguồn gốc từ Google để có thể sử dụng được. Các bước thực hiện là như sau:

- **Bước 1:** Nếu như đây là lần đầu làm việc với Google Colab, đầu tiên vào tài khoản Google Drive của bạn. Sau đó chọn New -> More -> Connect more apps. Xem Hình 2.

Hình 2: Kết nối ứng dụng mới nếu chưa có Colab.

- **Bước 2:** Gõ Colab và nhấn "Connect". Xem Hình 3.

Hình 3: Kết nối ứng dụng Colab.

- **Bước 3:** Sau khi đã kết nối xong, kể từ bây giờ bạn đã có thể sử dụng Google Colab trên chính tài khoản Drive của mình. Tiếp theo, bạn cần tạo thư mục để chứa mã nguồn và các file làm việc. Trong trường hợp này, mình tạo thư mục tên là "GPU-Run". Xem Hình 4
- **Bước 4:** Tạo file iPython Notebook đầu tiên bằng cách New -> More -> Colaboratory. Tuy nhiên, do bạn mới bắt đầu làm quen với Co-

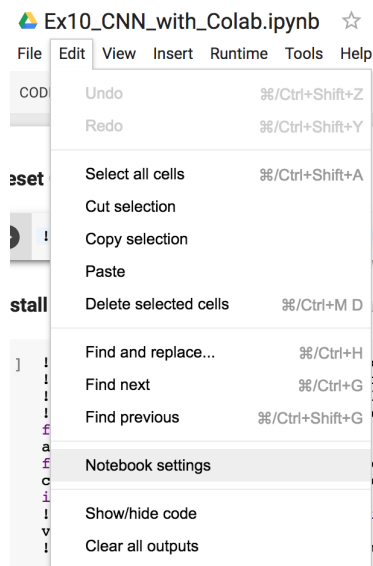
Hình 4: Tạo thư mục làm việc. Ví dụ: 'GPU-Run'.

lab thì mình không khuyến khích cách này. Các bạn chỉ cần chép file "Ex10_CNN_with_Colab.ipynb" vào thư mục *GPU-Run* sau đó double click vào file này để chạy ipython notebook trên chính tài khoản Google Drive. Đồng thời, để lưu trữ mô hình, cần tạo thư mục "model" như Hình 5.

	model	me	1:32
	Ex10_CNN_with_Colab.ipynb	me	2:42

Hình 5: Tạo thư mục model để chứa kết quả.

- **Bước 6:** Double click vào file "Ex10_CNN_with_Colab.ipynb" để mở trên Google Drive. Sau đó, chọn cấu hình phiên bản Python mà bạn muốn chạy và loại máy GPU bằng cách Edit -> Notebook Settings và chọn như Hình 6.

Hình 6: Chọn phiên bản Python 3 và máy GPU.

- **Bước 5:** Các bạn làm theo trình tự như trong iPython Notebook. Việc train một mạng LeNet trên máy ảo có GPU K80 bây giờ **chỉ tốn có 2 phút**. Thực ra, công việc của file iPython Notebook này chỉ là đăng ký máy ảo, chứng thực tài khoản (2 bước), kết nối Google Drive. Còn lại thì mọi việc đều thực hiện như bình thường. Chú ý rằng, nơi lưu file mô hình cần được đặt ở đường dẫn tuyền đối trên Google Drive. Ví dụ như "drive/GPU-Run/model".
- **Bước 6:** Cuối cùng, điều này khá quan trọng vì nó giúp kiểm soát tài nguyên GPU đang làm việc. Để biết Session hiện tại đang sử dụng hết bao nhiêu bộ nhớ GPU và thời gian là bao lâu, ta vào Runtime → Manage Sessions. Và kết quả tương tự như Hình 7. Nếu bạn muốn kết thúc thì nhấn "Terminate".

Active sessions

Title	Last execution	RAM used	
Current session			
 Ex10_CNN_with_Colab.ipynb	0 minutes ago	0.13 GB	TERMINATE

Hình 7: Chọn phiên bản Python 3 và máy GPU.

8 Một số thí nghiệm

Như vậy là về mặt tài nguyên, các bạn đã có một máy GPU K80 để có thể chạy thí nghiệm. Quay trở lại công việc chính, để đánh giá vai trò của các siêu tham số đối với hiệu quả của mô hình, ta đặt ra các giả thuyết sau:

- Số lượng filter hoặc layer cho mỗi lớp càng lớn càng tốt?
- Sử dụng công phi tuyến *ReLU* cho kết quả tốt hơn so với *sigmoid* và *tanh*.
- Sử dụng phương pháp Dropout cho kết quả tốt hơn so với không sử dụng?

Các bạn hãy thử thay đổi các tham số trong hệ thống, ghi nhận kết quả và đánh giá các giả thuyết trên là đúng hay sai? Ví dụ: Chúng ta có thể nâng số filter của lớp tích chập thứ nhất và thứ hai lần lượt từ 32 lên 64 và 64 lên 128. Sử dụng hàm activation function là *sigmoid* thay vì *ReLU*. Lưu ý rằng, để có kiểm chứng một giả thuyết thì chúng ta cần thiết đặt thí nghiệm một cách công bằng, nghĩa là chỉ thay đổi trên một nhóm các tham số có liên quan, các tham số còn lại phải cố định.

Gợi ý từ khoá tìm kiếm: Tensorflow + sigmoid. Tensorflow + Gradient Descent Optimizer. Tensorflow + Dropout.

Tài liệu

- [1] Yann LeCun, Léon Bottou, Yoshua Bengio, and Patrick Haffner. Gradient-based learning applied to document recognition. *Proceedings of the IEEE*, 86(11):2278–2324, 1998.